

Alacak, konkordatonun hangi aşamasında şüpheli hale gelir?

Son dönemde konkordato uygulamaları yaygınlaştı. Biz de bu hafta konkordato sürecine giren borçludan olan alacaklar için Vergi Usul Kanunu kapsamında şüpheli alacak karşılığı ayrılıp ayrılmayacağı daha doğrusu hangi aşamada ayrılacağına konusuna değindik.

Bundan yaklaşık bir yıl önce İcra İflas Kanunu'nda önemli değişiklikler yapılmıştı. Bu kapsamda, yasa da yer alan iflas ertelemesine ilişkin hükümler kaldırılmış, konkordato müessesesi kapsamlı bir şekilde yeniden düzenlenmişti.

Konkordato, belli bir alacaklı çoğunluğunun muvafakati ve mahkeme tasdikiyle borçlunun ekonomik faaliyetine devam etmesine imkan veren, borçlu mal varlığının icra yoluyla paraya çevrilmesine engel olan hukuki bir süreç olarak tanımlanabilir.

Borçlarını, vadesi geldiği halde ödeyemeyen veya vadesinde ödeyememe tehlikesi altında bulunan herhangi bir borçlu, vade verilmek veya tenzilat yapılmak suretiyle borçlarını ödeyebilmek veya muhtemel bir iflastan kurtulmak için konkordato talep edebiliyor.

Konkordato çok uzun sürebilen bir uygulama ve çeşitli aşamaları (geçici mühlet, kesin mühlet, konkordatonun reddi, konkordato projesinin tasdiki gibi) var. Bu yazımız, konkordato hakkında ayrıntılı açıklamalar içermiyor. Biz daha çok konkordato sürecine giren borçludan olan alacaklar için Vergi Usul Kanunu kapsamında şüpheli alacak karşılığı ayrılıp ayrılmayacağına değineceğiz.

Bu açıklamalarımız da; konkordatonun aşamaları itibarıyla ve Gelir İdaresi Başkanlığı'nın 14 Şubat tarihli sirküleri baz alınarak yapılacaktır.

ŞÜPHELİ VE DEĞERSİZ ALACAK

Vergi Usul Kanunu uyarınca ticari faaliyetle ilgili bir alacağın tahsili için dava açıldıysa veya icra yoluna gidilseyse alacağın şüpheli hale geldiği kabul ediliyor. Dava açmaya değmeyecek küçük miktardaki alacaklar ise en az iki kere yazı ile istenirse dava açmaya gerek kalmaksızın şüpheli alacak olarak değerlendiriliyor.

Bu şartlar dahilinde, herhangi bir teminatı da bulunmayan alacaklar için mükellefler karşılık ayırıp, bu tutarları gider yazabiliyorlar.

Değersiz alacak da yine aynı yasa da tanımlanıyor.

Buna göre mahkeme kararı veya kanaat verici bir belgeye istinaden tahsiline imkan kalmayan alacaklar değersiz alacak olarak kabul ediliyor. Bu durumdaki alacaklar bilançodan silinerek gider kaydedilebiliyor.

Mahkeme huzurunda alaktan vazgeçildiğine ilişkin olarak düzenlenmiş belgeler, alaktan vazgeçildiğine dair konkordato anlaşması gibi çeşitli belgeler kanaat verici vesika olarak kabul ediliyor.

GEÇİCİ MÜHLET KARARI

Konkordato uygulamasında ilk aşama, mahkeme tarafından geçici mühlet kararı verilmesi. Bu durumda borçlu aleyhine hiçbir takip yapılamadığı gibi önceden başlamış takipler de duruyor. İhtiyati tedbir ve ihtiyati haciz kararları da uygulanamıyor.

Geçici mühlet üç ay olmakla birlikte mahkeme bu süre dolmadan borçlunun veya geçici komiserin yapacağı talep üzerine bu süreyi en fazla iki ay daha uzatabiliyor. Geçici mühletin toplam süresi beş ayı geçemiyor.

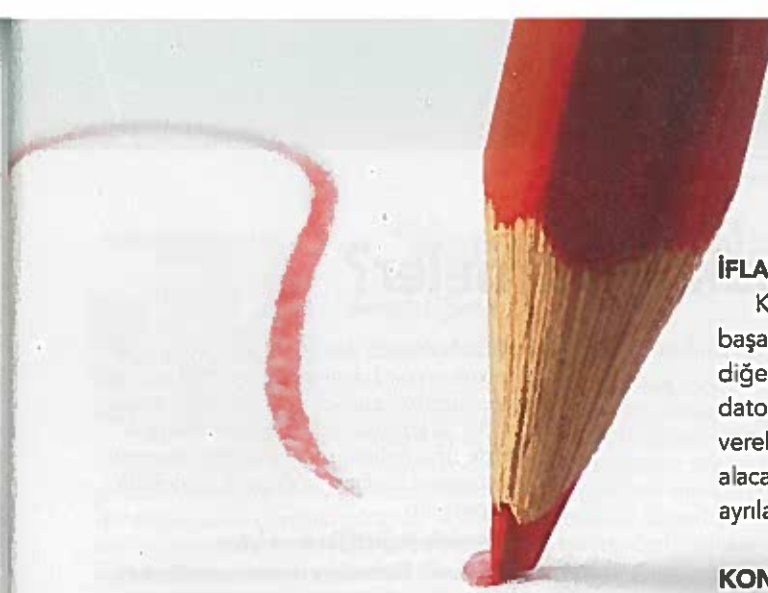
ÖNCE DEN DAVA AÇILMIŞ SA

Geçici mühlet kararından önce dava veya icra yoluna gidilip, şüpheli alacak karşılığı ayrılmışsa, geçici mühlet kararı şüphelilik durumunda bir değişikliğe neden olmadığından, karşılığın iptal edilmesine gerek olmuyor. Mahkemenin, geçici mühleti kaldırıp konkordato talebinin reddine karar verdiği durumda da karşılık iptali yapılmıyor.

KARŞILIK AYRILABİLİR

Geçici mühlet kararından sonra takip yapılması mümkün olmadığından, önceden dava veya icra yoluna gidilmemiş alacaklar için geçici mühlet kararının ilan edildiği hesap dönemi itibarıyla şüpheli alacak karşılığı ayrılabilir.

Bu kapsamda karşılık ayrıldıktan sonra mahkeme, geçici mühletin kaldırılması ve konkordato talebinin reddine karar verirse karşılığın iptal edilerek gelir kaydedil-

mesi gerekiyor. Bu işlem, söz konusu red kararının ilan edildiği hesap dönemi itibarıyla yapılmalı.

GEÇİCİ MÜHLET KALKARSA

Mahkeme tarafından geçici mühlet kaldırılarak konkordato talebinin reddine ilişkin karar verildiği durumda;

■ Geçici mühlet kararından önce dava veya icra safhasına intikal etmiş olması nedeniyle karşılık ayrılan alacaklar için herhangi bir düzeltme yapılmaması,

■ Geçici mühlet kararının ilan edilmesi ile karşılık ayrılan alacaklar için ise ayrılmış olan karşılıkların geçici mühletin kaldırılarak konkordato talebinin reddine ilişkin kararın ilan edildiği hesap dönemi itibarıyla iptal edilerek gelir hesabına alınması gerekiyor.

Konkordato talebinin reddinden sonra bu alacaklarla ilgili dava açılmaması ya da icraya verilememesine ilişkin yasaklar kalkmış olacağından, bu yollara başvurulduğu durumda genel hükümler çerçevesinde şüpheli alacak karşılığı ayrılabilir.

KESİN MÜHLET KARARI

Konkordatonun başarıya ulaşmasının mümkün olduğunun anlaşılması durumunda geçici mühlet verilmiş olan borçluya, bir yıllık kesin mühlet veriliyor. Sirkülerde; geçici mühlet kararının ilan edildiği hesap döneminde karşılık ayrılmayan alacaklar için, sonraki hesap dönemlerinde, kesin mühlet kararının ilan edilmesine istinaden şüpheli alacak karşılığı ayrılmasının mümkün olmadığı belirtiliyor.

Eskiden dava açılmış ve karşılık ayrılmış olan alacaklar için, kesin mühlet döneminde de, dava veya icra süreçleri işletilemediğinden, herhangi bir düzeltme yapılması gerekmiyor. Borçlunun mali durumunun kesin mühletin sona ermesinden önce düzelmesi nedeniyle konkordato talebinin reddine karar verilmesi durumunda da aynı şekilde daha önce ayrılmış olan karşılıklar düzeltilmiyor.

Geçici mühlet kararının ilan edilmesiyle ayrılan karşılıkların ise konkordatonun reddine ilişkin kararın ilan edildiği hesap dönemi itibarıyla düzeltilmesi gerekiyor.

İFLASIN AÇILMASI

Kesin mühletin verilmesinden sonra, konkordatonun başarıya ulaşamayacağı anlaşılırsa ya da yasada sayılan diğer şartların varlığı tespit edilirse mahkeme, konkordato talebinin reddine ve borçlunun iflasına resen karar verebiliyor. Bu durumda da, iflas masasına kaydettirilen alacaklarda şüphelilik hali devam edeceğinden, daha önce ayrılan karşılıklara ilişkin düzeltme yapılması gerekmiyor.

KONKORDATONUN TASDİKİ

Konkordatonun tasdiki kararında alacaklıların hangi ölçüde alacaklarından vazgeçtiği ve borçlunun borçlarını hangi takvim çerçevesinde ödeyeceği belirtiliyor. Bu kapsamda, alacakların borçlu lehine vazgeçilen kısmı, değersiz alacak niteliğini kazanıyor. Değersiz-alacak ile bu alacağa isabet eden karşılık tutarları da, konkordatonun tasdiki kararının ilan edildiği (bağlayıcı hale geldiği) hesap dönemi itibarıyla kapatılabiliyor.

Projenin tasdik edilmesiyle beraber alacağın vazgeçilmeyen kısmı vade/miktar itibarıyla yenilendiğinden bu alacaklar şüpheli alacak olma vasfını kaybediyorlar. Dolayısıyla söz konusu alacaklar için ayrılmış olan karşılıkların, konkordatonun tasdiki kararının ilan edildiği (bağlayıcı hale geldiği) hesap dönemi itibarıyla düzeltilmesi gerekiyor.

REDEDİLİRSE...

Konkordatonun tasdik edilmemesi durumunda; mahkemenin konkordato talebinin reddine karar vermesi, bu kararın ilan edilerek ilgili yerlere bildirilmesi ile borçlunun iflasına resen karar verilebiliyor. Bunun için borçlunun iflasa tabi şahıslardan olması ve doğrudan doğruya iflas sebeplerinden birinin mevcut olması gerekiyor. Bu durumda da iflas masasına kaydettirilen alacaklarda şüphelilik hali devam edeceğinden, daha önce ayrılan karşılıklara ilişkin düzeltme yapılması gerekmiyor.

MUACCEL HALE GELMEYENLER

Sirkülerde, muaccel hale gelmediği için dava veya icra safhasına intikal ettirilmemiş olan alacakların, vadesi geçici ve kesin mühlet sürelerine rastlayanların, vadenin dolduğu hesap döneminde şüpheli alacak uygulamasına konu edilebileceği de belirtiliyor.

Konkordatonun birçok aşaması olduğu için şüpheli alacak uygulaması biraz karışık gözüküyor. Bu konuyu; daha önce dava ve icra safhasına gelmemiş olan alacaklar için geçici mühlet kararının ilan edildiği hesap döneminde karşılık ayrılabilirliği, bu yapılmadığı durumda, sonraki yıllarda kesin mühlet kararına istinaden karşılık ayrılmayacağı şeklinde özetleyebiliriz.